UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020 / 544
KARAR NO : 2020 / 579
KARAR TR : 26.10.2020

ÖZET : Davacıların kuracakları lisanssız güneş enerjisi santralleri için yaptıkları bağlantı başvurularının davalı kuruluş tarafından reddedilmesine ilişkin kararın iptali istemiyle açılan davada; davalı konumunda kamu kuruluşu niteliği taşımayan MEDAŞ'ın olması nedeniyle idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir idari dava bulunduğundan söz etmek olanaksız olduğundan, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre ADLİYARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar :1-A.Ç. ve diğ.
Vekili : Av. A. Y.Ö.
Davalı : M. Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
Vekili : Av. M.Ş.Ş.

O L A Y : Davacılar vekili dilekçesinde özetle; müvekkillerinin Temmuz/2014 tarihinde, Aksaray İli Merkez İlçesi Armutlu Köyü, Amaratişletmesi mevkii 2054 parsel için yaptığı 159314, 159642, 159316, 159310 nolu bağlantı başvurularına karşı davalı şirket tarafından 17/09/2014 tarihinde, "Hat kapasitesi nedeniyle bağlantı başvurusu olumsuz sonuçlanmıştır" şeklinde işlem tesis edildiğini; müvekkilleri arasında HMK 57. maddesi kapsamında ihtiyari dava arkadaşlığı bulunduğunu; işlemin hukuki dayanaktan uzak ve subjektif olduğunu; kendilerinden sonra yapılan başvurulara olumlu cevap verildiğini gören müvekkillerinin, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'na 02.12.2014 tarihinde yeniden incelenme başvurusunda bulunduğunu; EPDK'nın başvurularına ilişkin davalı şirketten bilgi talep ettiğini, davalı şirketin verdiği 15.01.2018 tarihli cevabi yazıda özetle "bağlantı başvurusuna olumlu cevap verilenlerin Fider 2 ye göre sonuçlandırıldığı müvekkillerin Fider 2 ye olan uzaklıklarının 10 km olduğu bu sebeple Fider 1'e göre sonuçlandırıldığı Fider 1'inde kapasitesinin dolu olduğu" gerekçelerine yer verildiğini; devam eden süreçte davalı şirket tarafından müvekkillerle ilgili yeniden işlem tesis edilmediğinden, 06.07.2018 tarihinde tekrar EPDK'ya başvuruda bulunulduğunu; EPDK tarafından 11.07.2018 tarihli yazı ile davalı şirket hakkında benzer şikayetlerden dolayı idari para cezası uygulandığının belirtildiğini; gelinen aşamada davalı şirket tarafından müvekkilleri hakkında olumlu bağlantı görüşü verilmediği gibi, EPDK'nın cevabından bağlantı taleplerinin haksız ve hukuka aykırı olarak reddedildiği de görüldüğünden bu davayı açtıklarını; Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün 28.11.2016 tarih ve E:2016/103, K:2016/531 sayılı kararında, uyuşmazlığın, özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varıldığının belirtildiğini; başvurularının, ilgili mevzuat kapsamında, teknik olarak bağlantı yapılmasına uygun olmasına rağmen, somut hiçbir hesaplama ve tespit yapılmaksızın hukuka aykırı bir biçimde reddedildiğini; konuya ilişkin mevzuat hükümleri irdelendiğinde de görüleceği üzere, bağlantı başvurularının olumlu sonuçlanması durumunda, Şebeke işletmecisine gerekli izleme ve kontrol yetkisi, mevzuata uymayan santraller için yaptırım ve devre dışı bırakma yetkisi ve bunun yanında, olası zararların santral sahibi şirket ve teknik işletme sorumlusundan tazmin edilebilmesine ilişkin yetkiler verildiğini; müvekkilleri tarafından da dağıtım şebekesinin korunması için gerekli tüm tedbirlerin alındığını; kamu hizmetini yürütme konusunda yetki verilen davalı özel şirketin, lisanssız güneş enerjisi başvuru bağlantısı taleplerinin değerlendirilmesi hususunda takdir yetkisine sahip olup olmadığına bakıldığında; kamu hizmetini yürüten davalı şirketin bu hizmeti görürken İdareler gibi belli kurallara göre hareket etmesinin gerektiğini; dava konusu başvuruya ilişkin olarak, davalı şirketin takdir yetkisi bulunmamasına rağmen bir takım isteklilerin bağlantı talebi başvurularını kabul ederken müvekkili ve benzer durumdaki diğer başvuruları reddetmesinin açıkça hukuka aykırı olduğunu; zira bağlantı başvuru taleplerinin değerlendirilmesine ilişkin usul ve esasların mevzuat tarafından takdir yetkisine yer vermeyecek bir biçimde düzenlendiğini, başvuru taleplerini değerlendiren idarenin, bağlantı talebinde bulunana isteklilerin şartları taşıması durumunda bağlantı taleplerini kabul etmesinin gerekeceğini, somut olayda ise hiçbir teknik incelemeye ve gerekçeye dayanmaksızın müvekkilinin başvurusunun hukuka aykırı bir biçimde reddedildiğini ifade ederek; müvekkillerinin bağlantı başvurularına karşı davalı şirket tarafından tesis edilen "Hat kapasitesi nedeniyle bağlantı başvurusu olumsuz sonuçlanmıştır" şeklindeki 17/09/2014 tarihli işlemin iptali ile müvekkili şirketin başvurusuna ilişkin olumlu bağlantı görüşü verilmesi istemiyle 27.8.2018 tarihinde adli yargı yerinde dava açmıştır.

KONYA 2.ASLİYE TİCARET MAHKEMESİ: 9.4.2019 gün ve E:2018/743, K:2019/234 sayı ile, "(…)Dava, lisanssız güneş enerjisi santrali bağlantı başvurusunun reddine ilişkin işlemlerin iptali ve bunlara olumlu bağlantı görüşü verilmesi talebine yöneliktir.

6100 sayılı HMK'nın 114. maddesine göre davaya ilişkin adli yargı yolunun caiz olup olmadığı, mahkemenin davaya bakmakla görevli olup olmadığı hususları mahkemece davanın her aşamasında re'sen gözetilmesi gereken dava şartlarındandır.

Her ne kadar Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün 28/11/2016 tarih 2016/103 Esas - 2016/531 Karar sayılı kararında bu tür uyuşmazlıklarda adli yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmişse de, dava konusu işlemin

özelleştirme nedeniyle devredilen kamusal bir yetkinin kullanılmasından kaynaklanması, davalı şirketin kamu hizmeti veren tekel niteliğinde bir tüzel kişi olması, davaya konu işlerde tam bir sözleşme serbestisine sahip olmaması, bağlantı başvurularının ne şekilde yapılacağının ve hangi usullerle değerlendirilip ne şekilde sonuçlandırılacağının bu hususta çıkarılmış yönetmelik ve tebliğlerle belirlenmiş olması hususları göz ardı edilerek, sırf dava konusu işlemi tesis eden tarafın bir özel hukuk tüzel kişisi olması nedeniyle uyuşmazlığın adli yargının görev alanına girdiğinin kabulü mümkün değildir.

Bir uyuşmazlığın adli yargıda dava konusu edilebilmesi için o davanın sonucunda olumlu veya olumsuz, gerekirse kamu gücüyle infazı kabil bir karar verilebilir olması gerekir. Bu ve benzer davalarda davacıların davalı dağıtım şirketinin red kararının iptali ile kendilerine olumlu bağlantı görüşü verilmesini talep ettikleri görülmektedir. Davacı tarafların haklı olduğuna kanaat getirilerek davanın kabulü yönünde karar verilecek olması halinde bu kararın kamu gücüyle infazı kabil olmayacaktır. Ayrıca, adli yargı mahkemelerinin özel hukuk tüzel kişilerini başkalarıyla sözleşme yapmaya icbar edecek bir karar vermeleri de hukuken mümkün değildir. Sadece varsa hukuka aykırılığın tespitinin, davacının hukuken sahip olduğu bir hakkı kullanabilmesi sonucunu temin etmeyeceği de izahtan varestedir. Ancak söz konusu işlemin idari nitelikte bir işlem olduğunun kabulü halinde tam anlamıyla yargısal denetiminin yapılması ve hukuka aykırılığın tespiti halinde hukuka uygun işlem tesisi mümkün olacaktır.

Aksi düşüncenin kabulü halinde, haklı bir gerekçe olmaksızın kendisiyle sözleşme yapmaktan kaçındığı gerekçesiyle gerçek kişilere ve diğer özel hukuk tüzel kişilerine karşı açılacak davalarda nasıl bir yol izlenecektir? Örneğin franchising sözleşmesi yoluyla ulusal çapta bir restoran zincirinin şubesini açmak yahut bir ticari işletmenin bayiliğini almak için yaptığı başvuru reddedilen gerçek veya tüzel bir kişinin açacağı davada, başvurunun reddi için haklı bir gerekçe olmadığının anlaşılması halinde davalıyı davacı ile sözleşme yapmaya icbar edecek bir karar verilebilecek midir? Serbest piyasa ekonomisinin uygulandığı ülkemizde bu soruya olumlu cevap vermek mümkün değildir. Ticari faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişileri yahut gerçek kişiler hiçbir haklı gerekçeleri olmasa dahi yapmak istemedikleri bir sözleşmeyi yapmaya zorlanamazlar. Ancak, kamu hizmeti niteliğindeki idari işlemler için böyle bir keyfiyet söz konusu değildir. Örneğin tekel niteliğinde hizmet veren elektrik, su veya doğalgaz dağıtımı ya da perakende satışı yapan bir şirketin istemediği kişiyle abonelik sözleşmesi yapmamak, ona bu hizmeti vermemek gibi bir serbestiyeti bulunmamaktadır. Bu şekilde keyfi bir işlemin tesisi halinde bunun iptali ve gereğinin davalı tarafından ifası 2577 sayılı İYUK'nun 28. maddesi kapsamında mümkün olacaktır.

Tüm bu izahattan sonra, mahkememizce tarafların iddia ve savunmaları ile dosya kapsamındaki delillerin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, ülke genelinde elektrik dağıtım faaliyetinin önceleri bir kamu kurumu olan Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi (TEDAŞ) tarafından gerçekleştirilmekte iken, 4628 sayılı kanunla bu hizmetin oluşturulacak bölgesel tekeller tarafından yürütülmesinin öngörüldüğü; bu kapsamda Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 2004 yılında adı geçen kurumu özelleştirme programı kapsamına aldığı ve dağıtım bölgelerinin şirketleştirilerek TEDAŞ bünyesinde bölgesel tekel niteliğinde 20 ayrı şirketin oluşturulduğu; 2005 yılında bu şirketlerin blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi sonucunda, faaliyetlerini EPDK'nın gözetim ve denetimi altında yürütmek üzere, aralarında davalı şirketin de bulunduğu dağıtım şirketlerinin ortaya çıktığı; bu şirketler her ne kadar birer özel hukuk tüzel kişisi olsalar da yürüttükleri faaliyetin kamusal nitelikte olduğu ve bu şirketlerin diğer özel hukuk tüzel kişileri gibi sözleşme serbestiyetine sahip şirketler olmadığı; lisanssız elektrik üretimine ilişkin bağlantı başvurularının nasıl yapılıp sonuçlandırılacağının 02/10/2013 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelikle düzenlendiği; davacının yaptığı bağlantı başvurusunun geçersizliğine dair dava konusu işlemi yapan davalı MEDAŞ'ın özel bir şirket olmasına rağmen, işlemin kendisinin kamusal bir hizmetin yürütülmesine yönelik olarak tek taraflı irade açıklamasıyla gerçekleşen ve yürütülmesi zorunlu bir işlem olması nedeniyle söz konusu işlemin idari bir işlem niteliğinde olduğu ve yargısal denetiminin idari yargı yolunun görev alanına girdiği; bu nedenle eldeki dava yönünden adli yargı yolunun caiz olmadığı kanaatine varılmakla davanın dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine karar vermek gerekmiştir.

09/04/2019 tarihli kısa kararın 1. fikrasında sehven "Davanın mahkememizin görev alanına girmediği anlaşılmakla mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE, HMK 114/l-c ve 115/1 ve 2 maddeleri uyarınca dava şartı yokluğu nedeniyle DAVANIN USULDEN REDDİNE" şeklinde hüküm kurulmuşsa da, takibeden 2. fikradan da açıkça anlaşılacağı üzere, esasen adli yargı yolunun caiz olmadığının anlaşılması nedeniyle mahkememizce davanın usulden reddine karar verilmiş olup, yapılan yazım hatası hükmün henüz taraflara tebliğ edilmemiş olması nedeniyle HMK'nın 304. maddesi uyarınca taraflar davet edilmeksizin re'sen aşağıdaki şekilde düzeltilmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan nedenlerle:

1-Davanın adli yargının görev alanına girmediği (dava için adli yargı yolunun caiz olmadığı) anlaşılmakla HMK I 14/1-b ve 115/1 ve 2 maddeleri uyarınca dava şartı yokluğu nedeniyle DAVANIN USULDEN REDDİNE(…)" karar vermiş, bu karar istinaf yoluna başvurulmaksızın kesinleşmiştir.

Davacılar vekili bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KONYA 1.İDARE MAHKEMESİ: 2.4.2020 gün ve E:2020/343 sayı ile, "(…)Elektrik sektöründeki dağınık yapıyı ortadan kaldırmak ve işletme bütünlüğünü sağlamak amacıyla 1970 yılında çıkarılan 1312 sayılı Kanun ile Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) kurulmuş, imtiyazlı şirketlerin görev bölgeleri ve belediye sınırları dışında tüm yurtta elektriğin üretim, iletim, dağıtım ve satış hizmetleri TEK bünyesinde toplanmıştır. Hizmetlerin daha etkin, daha verimli ve çağdaş bir şekilde sürdürülebilmesi amacıyla ve özelleştirme politikaları çerçevesinde TEK, Bakanlar Kurulunun 12.08.1993 tarih ve 93/4789 sayılı Kararı ile. Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. (TEAŞ) ve Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.(TEDAŞ) adı altında iki ayrı İktisadi Devlet Teşekkülü olarak yeniden yapılandırılmıştır. 1994 yılında TEAŞ ve TEDAŞ tüzel kişiliklerine kavuşmuşlar. 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli listede Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgilendirilen "Teşekkül" olarak gösterilmişlerdir.

233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesinde, bu Kanun Hükmünde Kararname'nin: iktisadi devlet teşekkülleri ile kamu iktisadi kuruluşlarının ve bunların müesseselerinin, bağlı ortaklıklarının kurulmasını, iştiraklerinin teşkilini, özerk bir tarzda ve ekonominin kurallarına uygun olarak yönetilmelerini ve amaçlarına

ulaşabilmelerini sağlamak için" denetlenmelerini düzenlemek amacı taşıdığına işaret edilmiş; 2. maddesinde, iktisadi devlet teşekkülü "Teşekkül", sermayesinin tamamı Devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür." şeklinde tanımlanmış; değişik 15. maddesinde, sermayesinin tamamı Devlete ait teşebbüslerin, işletmelerini müessese halinde teşkilatlandırabilecekleri ve müesseselerin, teşebbüs genel müdürünün teklifi, yönetim kurulunun kararı ile kurulacağı belirtilmiş, 4. maddesinde teşebbüslerin, 16. maddesinde de müesseselerin, tüzel kişiliğe sahip oldukları ve bu Kanun Hükmünde Kararnamede saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi bulundukları ifade edilmiştir.

Buna göre, TEDAŞ'nin, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede işaret edildiği üzere, özerk bir tarzda ve ekonominin kurallarına uygun olarak faaliyette bulunmak üzere kurulup işletmelerini müessese olarak teşkilatlandıran, sermayesinin tamamı Devlete ait, tüzelkişiliğe sahip bir kamu kurumu olduğu kuşkusuzdur. Ancak, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi bulunduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Bugün Elektrik dağıtım ve perakende satış sektöründe rekabete dayalı bir ortamın oluşturulması ve gerekli reformların yapılmasını teminen dağıtım bölgeleri baz alınarak kamu mülkiyetindeki elektrik işletmelerinin yeniden yapılandırılması suretiyle elektrik enerjisi dağıtım hizmetlerinin özelleştirilmesine karar verilmiş ve TEDAŞ 02.04.2004 tarih ve 2004/22 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır. Dağıtım bölgeleri yeniden belirlenerek, Türkiye 21 dağıtım bölgesine ayrılmıştır. 31.08.2013 tarihi itibariyle şirketlerle Tedaş arasındaki hisse devri sözleşmeleri tamamlanmıştır.

Diğer taraftan. Yüksek Planlama Kurulunun 25.11.1993 tarih ve 93/T-103 sayılı kararı ile Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.'ne bağlı ortaklık olarak 7 Genel Müdürlük kurulmuştur. Bu bağlı Ortaklık Genel Müdürlüklerinden biri olan ve merkezi Konya'da olmak üzere. Konya ve Karaman illerinde hizmet vermek amacıyla kurulan; 01.03.2005 tarihinde Aksaray-Nevşehir-Niğde ve Kırşehir İşletme Müdürlüklerinin bağlanması nedeniyle, hizmet sahası genişleyen "Meram Elektrik Dağıtım A.Ş."nin Özelleştirme Yüksek Kurulunun 30.04.2009 tarih ve 2009/16 sayılı kararı uyarınca % 100 oranındaki hissenin satışına ilişkin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile Alcen Enerji Dağıtım ve Perakende Satış Hizmetleri A.Ş. arasında 30.10.2009 tarihinde imzalanan Hisse Satış Sözleşmesi ile Şirket özelleştirilmiş olup aynı isim altında "Meram Elektrik Dağıtım A.Ş." olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 35. maddesinde. "Teşebbüs, müessese ve bağlı ortaklıklar, işletmelerinde üretilen mal ve hizmet fiyatlarını tespitte serbesttirler." denilmiş; 1.7.2004 tarih ve 6083 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan Ana Sözleşmenin 3. maddesinin 1. bendinde Şirketin amacının. "... elektrik enerjisinin dağıtımı, perakende satışı ve perakende satış hizmeti faaliyetlerini "kârlılık ve verimlilik" ilkesi çerçevesinde, ticari, ekonomik ve sosyal gerekçelere uygun biçimde yürütmek...

..." olduğu belirtilmiştir.

Bu durumda davanın açıldığı tarihte davalı kurumun kamu kuruluşu niteliği taşımayan MEDAŞ (Meram Elektrik Dağıtım A.Ş.)'nin olması karşısında idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir idari dava bulunduğundan sözetmek olanaksız olduğundan, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Nitekim , Uyuşmazlık Mahkemesi'nin aynı konuya ilişkin 27/01/2020 tarih ve E:2020/39, K:2020/47 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı merciinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına, dava dosyası ile Konya 2. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 09/04/2019 tarih ve E.2018/743 K.2019/234 sayılı dosyasının ilgili mahkemesinden istenilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, dosyanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin karar vermesine kadar ertelenmesine…" karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Burhan ÜSTÜN'ün Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 26.10.2020 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının onaylı örneğinin Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacıların kuracakları lisanssız güneş enerjisi santralleri için Aksaray İli Merkez İlçesi Armutlu Köyü Amarat İşletmesi mevkii 2054 parsel için yaptıkları bağlantı başvurularının 17/09/2014 tarihinde, davalı kuruluş tarafından Hat Kapasitesi gerekçesiyle reddedilmesine ilişkin kararın iptali istemiyle açılmıştır

Elektrik sektöründeki dağınık yapıyı ortadan kaldırmak ve işletme bütünlüğünü sağlamak amacıyla 1970 yılında çıkarılan 1312 sayılı Kanun ile Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) kurulmuş, imtiyazlı şirketlerin görev bölgeleri ve belediye sınırları dışında tüm yurtta elektriğin üretim, iletim, dağıtım ve satış hizmetleri TEK bünyesinde toplanmıştır. Hizmetlerin daha etkin, daha verimli ve çağdaş bir şekilde sürdürülebilmesi amacıyla ve özelleştirme politikaları çerçevesinde TEK, Bakanlar Kurulunun 12.08.1993 tarih ve 93/4789 sayılı Kararı ile, Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. (TEAŞ) ve Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.(TEDAŞ) adı altında iki ayrı İktisadi Devlet Teşekkülü olarak yeniden yapılandırılmıştır. 1994 yılında TEAŞ ve TEDAŞ tüzel kişiliklerine kavuşmuşlar, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli listede Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgilendirilen "Teşekkül" olarak gösterilmişlerdir.

233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesinde, bu Kanun Hükmünde Kararname'nin; iktisadi devlet teşekkülleri ile kamu iktisadi kuruluşlarının ve bunların müesseselerinin, bağlı ortaklıklarının kurulmasını, iştiraklerinin teşkilini, özerk bir tarzda ve ekonominin kurallarına uygun olarak yönetilmelerini ve amaçlarına ulaşabilmelerini sağlamak için denetlenmelerini düzenlemek amacı taşıdığına işaret edilmiş; 2. maddesinde, iktisadi devlet teşekkülü "Teşekkül", sermayesinin tamamı Devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür." şeklinde tanımlanmış; değişik 15. maddesinde, sermayesinin tamamı Devlete ait teşebbüslerin, işletmelerini müessese halinde teşkilatlandırabilecekleri ve müesseselerin, teşebbüs genel müdürünün teklifi, yönetim kurulunun kararı ile kurulacağı belirtilmiş, 4. maddesinde teşebbüslerin, 16. maddesinde de müesseselerin, tüzel kişiliğe sahip oldukları ve bu Kanun Hükmünde Kararnamede saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi bulundukları ifade edilmiştir.

Buna göre, TEDAŞ'nin, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede işaret edildiği üzere, özerk bir tarzda ve ekonominin kurallarına uygun olarak faaliyette bulunmak üzere kurulup işletmelerini müessese olarak teşkilatlandıran, sermayesinin tamamı Devlete ait, tüzelkişiliğe sahip bir kamu kurumu olduğu kuşkusuzdur. Ancak, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi bulunduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Bugün Elektrik dağıtım ve perakende satış sektöründe rekabete dayalı bir ortamın oluşturulması ve gerekli reformların yapılmasını teminen dağıtım bölgeleri baz alınarak kamu mülkiyetindeki elektrik işletmelerinin yeniden yapılandırılması suretiyle elektrik enerjisi dağıtım hizmetlerinin özelleştirilmesine karar verilmiş ve TEDAŞ 02.04.2004 tarih ve 2004/22 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır. Dağıtım bölgeleri yeniden belirlenerek, Türkiye 21 dağıtım bölgesine ayrılmıştır. 31.08.2013 tarihi itibariyle şirketlerle TEDAŞ arasındaki hisse devri sözleşmeleri tamamlanmıştır.

Diğer taraftan, Yüksek Planlama Kurulunun 25.11.1993 tarih ve 93/T-103 sayılı kararı ile Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.'ne bağlı ortaklık olarak 7 Genel Müdürlük kurulmuştur. Bu bağlı Ortaklık Genel Müdürlüklerinden biri olan ve merkezi Konya'da olmak üzere, Konya ve Karaman illerinde hizmet vermek amacıyla kurulan; 01.03.2005 tarihinde Aksaray-Nevşehir-Niğde ve Kırşehir İşletme Müdürlüklerinin bağlanması nedeniyle, hizmet sahası genişleyen "Meram Elektrik Dağıtım A.Ş."nin Özelleştirme Yüksek Kurulunun 30.04.2009 tarih ve 2009/16 sayılı kararı uyarınca %100 oranındaki hissenin satışına ilişkin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile Alcen Enerji Dağıtım ve Perakende Satış Hizmetleri A.Ş. arasında 30.10.2009 tarihinde imzalanan Hisse Satış Sözleşmesi ile Şirket özelleştirilmiş olup aynı isim altında "Meram Elektrik Dağıtım A.Ş." olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 35. maddesinde, "Teşebbüs, müessese ve bağlı ortaklıklar, işletmelerinde üretilen mal ve hizmet fiyatlarını tespitte serbesttirler." denilmiş; 1.7.2004 tarih ve 6083 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan Ana Sözleşmenin 3. maddesinin 1. bendinde Şirketin amacının, "... elektrik enerjisinin dağıtımı, perakende satışı ve perakende satış hizmeti faaliyetlerini "kârlılık ve verimlilik" ilkesi çerçevesinde, ticari, ekonomik ve sosyal gerekçelere uygun biçimde yürütmek…" olduğu belirtilmiştir.

Bu durumda davanın açıldığı tarihte davalı konumunda kamu kuruluşu niteliği taşımayan MEDAŞ (Meram Elektrik Dağıtım A.Ş.)'nin olması karşısında idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir idari dava bulunduğundan söz etmek olanaksız olduğundan, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle davanın görüm ve çözümü adli yargı yerinin görevine girdiğinden, Konya 1.İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Konya 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin 9.4.2019 gün ve E:2018/743, K:2019/234 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenlKonya 1.İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Konya 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin 9.4.2019 gün ve E:2018/743, K:2019/234 sayılıGÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 26.10.2020 gününde, Üyelerden Aydemir TUNÇ ve Bilal ÇALIŞKAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Burhan	Şükrü	Mehmet	Birol
ÜSTÜN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Bilal
TUNÇ	TOPUZ	ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dava Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik kapsamında lisanssız olarak (güneş enerjisi ile) elektrik üretimi ve ticareti yapmak amacıyla davalı Kurum ile bağlantı anlaşması yapmak üzere başvuruda bulunan davacı şirketin başvurusunun hat kapasitesi nedeniyle reddine ilişkin 04/12/2015 tarihli davalı idare işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı Kanun'un 2.1.a maddesinde; İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları İdarî dava türleri arasında sayılmış olup, idare tarafından, bir kamu hizmetinin yürütülmesi dolayısıyla kamu gücü kullanılarak tek taraflı iradeyle tesis edilen kesin ve yürütülmesi zorunlu İdarî işlemlere karşı açılacak davalarda İdarî yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Elektrik enerjisine ilişkin faaliyetleri, temel olarak "üretim", "iletim", "dağıtım" ve "ticaret" başlıkları altında toplamak mümkündür. Hizmetin kesintiye uğramasının alternatif maliyetleri çok yüksek olduğu için bütün bu faaliyetlerin bir koordinasyon içinde yürütülmesi şarttır. Bu amaçla, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile, 2001 yılında kamu tüzel kişiliğini haiz, İdarî ve mali özerkliğe sahip ve bu Kanun ile kendisine verilen görevleri yerine getirmek, enerji piyasasını düzenlemek ve denetlemek üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) kurulmuştur.

Elektrik piyasası faaliyetleri, 4628 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatında detaylı olarak düzenlenmiş, 4628 sayılı Kanun'un mülga 2. maddesi, elektrik piyasası faaliyetlerini: "piyasada faaliyet gösterecek tüzel kişilerin üretim, iletim, dağıtım, toptan satış, perakende satış, perakende satış hizmeti, ticaret, ithalat ve ihracat faaliyetleri" olarak sıralamıştır. Kanun'da elektrik enerjisi "iletim" faaliyetinin ancak tekel niteliğinde ve Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi tarafından yürütülebileceği düzenlenmiştir. Diğer faaliyetlerde ise, kamu tüzel kişilerinin yanında, özel hukuk tüzel kişilerinin de hizmetlerin yürütülmesine katılabileceği öngörülmüştür. Elektrik piyasası faaliyetlerinin yürütülmesinde kamu-özel ayrımı yapılmaksızın, kural olarak, lisans alınması zorunluluğu getirilmiştir. Belirtilen yaklaşım, 30.3.2013 tarih ve 28603 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile de sürdürülmüştür.

Bu itibarla, elektrik piyasası faaliyetlerinin, arz güvenliğini ve kamu hizmeti gerekliliklerini sağlayacak bir uyum içinde yürütülmesi için düzenleme, denetleme ve kolluk faaliyetlerinde bulunma işlevlerinin kamu gücüyle yerine getirildiği bir kamu hizmeti faaliyeti olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan, elektriğin kamu hizmeti özelliği, "dağıtım" faaliyeti açısından ele alındığında, 6446 sayılı Kanun'un "Dağıtım Faaliyeti" başlıklı 9. maddesi, dağıtım şirketlerinin lisanslarında belirtilen bölgelerdeki tesislerde yenileme, ikame ve kapasite artırım yatırımlarını yapma, dağıtım sistemine bağlı ve/veya bağlanacak olan tüm sistem kullanıcılarına, eşit taraflar arasında ayrım gözetmeksizin elektrik enerjisi dağıtımı ve bağlantı hizmeti sunma yükümlüğü getirmiştir. Kanun'da ve ilgili yönetmeliklerde "dağıtım" faaliyetini yerine getirecek işletmelerin uyması gereken yükümlülükler açıkça düzenlenmiştir.

Elektrik dağıtım piyasasının en temel aktörü Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ (TEDAŞ); tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı, elektrik dağıtımıyla, elektriğin tüketicilere perakende satışı ve tüketicilere perakende hizmeti verilmesiyle iştigal eden bir iktisadi devlet teşekkülüdür. Doğal tekel niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyeti 4628 sayılı Kanun öncesinde TEDAŞ tarafından gerçekleştirilmekte iken, 4628 sayılı Kanun uyarınca, dağıtım sektörünün, EPDK tarafından verilen dağıtım lisanslarıyla bölgesel tekeller olarak işletilmesi öngörülmüştür. 17/03/2004 tarihinde Yüksek Planlama Kurulu'nun 2004/3 sayılı kararıyla onaylanarak yürürlüğe giren "Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Stratejisi Belgesi" (Strateji Belgesi) ile elektrik dağıtım ve üretim alanları için özelleştirme girişimi başlatılarak özelleştirme uygulamalarına dağıtım sektöründen başlanacağı belirtilmiş; Strateji Belgesi'ndeki eylem planına uygun olarak Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 02.04.2004 tarihli ve 2004/22 sayılı kararıyla TEDAŞ özelleştirme programına alınmıştır. Bu kapsamda, söz konusu Yüksek Planlama Kurulu kararı ekinde yer alan dağıtım bölgelerinin şirketleştirilmesinin tamamlanarak TEDAŞ'ın hissedarı olduğu ve dağıtım ve perakende satış hizmeti yürüten 20 dağıtım şirketi oluşturulmuştur. 4628 sayılı Kanun'un 14.2. maddesinde yer verilen, "TEDAŞ'ın faaliyet alanında yer alan ve dağıtım faaliyeti için gerekli olan işletme ve varlıklar üzerinde, mülkiyeti saklı kalmak kaydı ile TEDAŞ ile belirlenen dağıtım bölgelerinde faaliyet göstermek üzere kurulan elektrik dağıtım şirketleri arasında işletme hakkı devir sözleşmesi düzenlenebilir." kuralı uyarınca, TEDAŞ ile % 100 hisselerine sahip olduğu 20 elektrik dağıtım şirketi arasında dağıtım varlıklarının işletilmesine yönelik İdarî sözleşme niteliğine sahip "İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi" imzalanmış ve Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 7.11.2005 tarihli ve 2005/125 sayılı kararıyla da; sermayesinin % 100'ü TEDAŞ'a ait olan ve elektrik dağıtım bölgelerinde dağıtım lisansı ile TEDAŞ'ın uhdesinde bulunan dağıtım sisteminin işletme hakkına sahip olan veya ileride sahip olacak dağıtım şirketlerinin hisselerinin blok olarak satış yöntemi ile özelleştirilmesine karar verilmiştir.

Öte yandan, 14/02/2018 günlü, 30332 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. Ana Statüsünün 5. maddesinde, TEDAŞ'ın tüzel kişiliğe sahip faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir iktisadi devlet teşekkülü olduğu hükmüne yer verilmiştir.

Dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesinde "İşletme Hakkı Devri"ne dayalı olarak uygulanan "Hisse Satış Modeli"ne göre yatırımcı, özelleştirilen dağıtım şirketinin bulunduğu bölgedeki elektrik dağıtım lisansına sahip tek şirket olmaktadır.

Ancak, yatırımcının işletme hakkını devraldığı dağıtım tesisleri ve bu tesislerin işletilmesinde varlığı zorunlu unsurların mülkiyeti TEDAŞ'ta kalmaya devam etmektedir. Yatırımcı, dağıtım şirketinin hisselerinin sahibi olarak TEDAŞ ile imzalanmış olan işletme hakkı devir sözleşmesi çerçevesinde dağıtım varlıklarının işletme hakkını elde etmektedir. Yani, "hisse satış modeli"nde, mevcut varlıklar ile özelleştirme sonrası yatırımcı tarafından gerçekleştirilecek yatırımlar sonucu oluşacak yeni varlıkların mülkiyeti TEDAŞ'ta kalırken, yatırımcı, dağıtım tesislerinin ve bu tesislerin işletilmesinde varlığı zorunlu diğer unsurların işletme hakkını kazanmakta ve tüm yeni yatırımları gerçekleştirme yükümlülüğünü üstlenmektedir. Yatırımcı ayrıca, işletme hakkı çerçevesinde vereceği hizmeti ve üstlendiği yükümlülükleri, 4628 sayılı Kanun ve ilgili alt düzenlemeler uyarınca ve EPDK'nın denetimi altında gerçekleştirmektedir. Davalı dağıtım şirketinin de belirli bölgeler dâhilinde bölgesel tekel olarak elektrik enerjisinin dağıtımıyla görevli olduğu söz konusu kamusal hizmet kapsamında, lisanssız elektrik üretimine ilişkin bağlantı başvurularının 02/10/2013 tarihli ve 28783 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik ve Yönetmelik uyarınca çıkarılan Tebliğ çerçevesinde dağıtım şirketlerine yapılacağı belirtilmiştir. Yönetmeliğin "Bağlantı ve Sistem Kullanımına İlişkin Hükümler" başlıklı bölümünde, bağlantı esasları, bağlantı başvuru süreci, bağlantı başvurularının değerlendirilmesi ve sonuçlandırılması ve bağlantı ve sistem kullanımı süreci, bu süreçte dağıtım şirketinin yetki ve sorumluluğu, her aşamada hangi idari işlemlerin nasıl tesis edileceği ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Her ne kadar davalı şirketin özel hukuk tüzel kişisi ve dava konusu işlemlerin de özel hukuk işlemi olduğu ifade edilmişse de, özel faaliyetler için söz konusu olamayacak üstün ayrıcalıklara sahip olan, yükümlülükler rejimine tabi tutulan ve sorumluluğu ile denetimi son tahlilde bir kamu otoritesi tarafından üstlenilen kamu hizmeti niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyetini yürüten davalı şirket ile davacı şirket arasındaki ilişkinin ticari bir ilişki olarak değerlendirilemeyeceği, bu kapsamda kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade açıklamasıyla tesis edilen dava konusu işlemlerin yargısal denetimini yapma ve bu işlemlerden doğan tazminat istemini (ve diğer istemleri) karara bağlama görevinin idari yargı merciine ait olduğu açıktır.

Bu itibarla, davacı tarafından yapılan söz konusu başvurunun reddine ilişkin işlemden doğan uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu sonucuna ulaşıldığından, uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyoruz.26.10.2020

Üye	Üye
Aydemir TUNÇ	Bilal ÇALIŞKAN